Nieuws van de BAM

Vughterstraat 43

Na het uitbranden van de achterbouw van de in het pand gevestigde stomerij was het mogelijk dit, recent aangewezen, gemeentelijke monument grondig te onderzoeken. De opbouw van het pand is typisch voor 's-Hertogenbosch. Het voorhuis heeft een hoge begane grond, verdieping en kap. Het vaste achterhuis heeft drie bouwlagen en een kap. De bouwlagen verspringen ten opzichte van elkaar in het voor- en achterhuis. Uit archiefonderzoek bleek dat in 1960 de kelder in het achterhuis was gesloopt. Voor de nieuwe functie, een zelfbedieningswinkel, was het toen noodzakelijk de brandmuur op de begane grond te slopen en een vlakke vloer van voor naar achter te maken. Rechts naast de kelder liep op gelijk niveau met het voorhuis de gang naar achter, terwijl de kelder met tongewelf slechts 45 cm dieper lag. Het pand heeft in beide zijmuren nog muurwerk uit de 14e eeuw. Het pand, dat toen waarschijnlijk één bouwlaag had met kap, is eind 15e of in de 16e eeuw opgehoogd en voorzien van een houtskelet op de verdiepingen. Op de verdieping in het achterhuis is duidelijk te zien dat de korbelen en muurstijlen zijn verwijderd. In één van de, zeer fraai bewerkte, peerkraalsleutelstukken was zelfs de pen van het korbeel nog aanwezig. Dit geeft ons de mogelijkheid om het houtskelet (zonder booronderzoek) dendrochronologisch te laten dateren.
Eveneens bijzonder is het interieur op de eerste verdieping. De kamer aan de voorzijde is geheel intact met stucplafond, kastenwand en vensteromtimmering uit de eerste helft van de 19e eeuw. Op de tussenverdieping (boven de kelder) in het achterhuis is nog een gestuukte kachelnis uit dezelfde periode bewaard gebleven. Tussen vloer en stucplafond waren restanten papier gestopt als isolatie. Omdat daar een aantal data op vermeld stonden kunnen we deze modernisering van het interieur vlak na 1840 dateren. De stilistische kenmerken van de interieuronderdelen bevestigen deze datering. Twee moerbalken van de eerste verdiepingsvloer in het voorhuis waren behangen. Fragmenten van het behang zijn afgenomen voor nader onderzoek.
Uit de 18e eeuw zijn ook een aantal interieurfragmenten bewaard gebleven. Op de eerste verdieping in het voorhuis waren langs de linker zijmuur een bedstee en kast getimmerd. Door de 19e-eeuwse veranderingen bevinden deze zich nu in de gang. De bedstee heeft prachtige dubbele paneeldeuren met korfboog. Ook de grenen spil-

Bedstee en kast bevinden zich in de gang van Vughterstraat 43 (Foto: BAM)

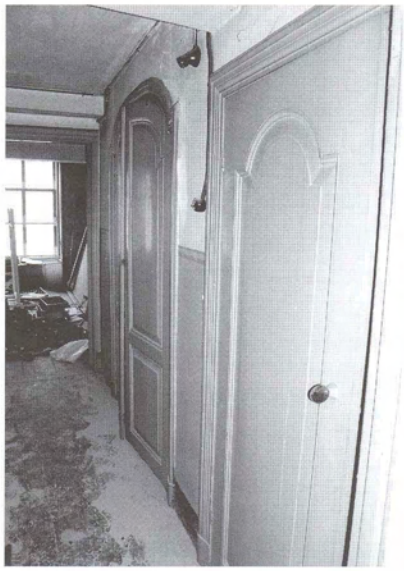

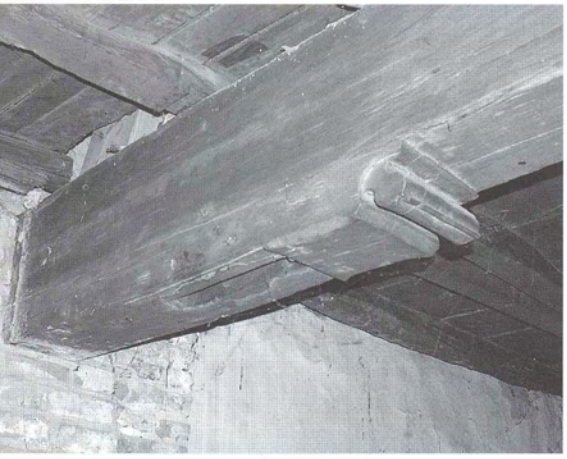

Peerkraal-sleutelstuk uit hetzelfde pand (Foto: BAM)

trap, die op de begane grond is verdwenen, dateert vermoedelijk uit de 18e eeuw. In de kapconstructie zijn nog onderdelen aangetroffen van de 16e-eeuwse constructie met tussenbalkjukken.

Carolien Roozendaal

Gemeentelijk Monumenten Selectie Project

Op 10 maart 2005 besloot het college van burgemeester en wethouders 229 objecten aan te wijzen als gemeentelijk monument.
Reeds in 2000 nam de gemeenteraad zich voor een impuls te geven aan het monumentenbeleid door vaststelling van de nota *Van Behouden naar Inspireren*. Belangrijke punten uit die nota zijn een door het verleden geïnspireerde oriëntatie op ontwikkeling en uitbreiding van het aantal instrumenten tot behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. Een van die instrumenten is het aanwijzen van een substantieel aantal gemeentelijke monumenten. De aanwijzing van de monumenten gebeurt via het *Gemeentelijke Monumenten Selectie Project (GMSP)*.
Doel van het project is de bescherming van het cultuurhistorisch erfgoed van de stad en de dorpen. Door het aanwijzen van (uiteindelijk) ca. 500 gemeentemonumenten wil het college bereiken dat de meest bijzondere en waardevolle panden behouden blijven en dat er voorwaarden geschapen worden waarbinnen ontwikkelingen zoals verbouwingen en aanpassingen, kunnen plaatsvinden.
Het project startte in het voorjaar van 2003 met de eerste fase waarbij het college besloot circa 120 panden op een lijst van potentiële monumenten te plaatsen.
Onder meer dankzij adviezen van de monumentencommissie en de monumentenbelangenorganisaties besloot het college tot een forse aanvulling op deze lijst. Daarnaast droeg de ontwikkeling van bestemmingsplannen van Bokhoven en van Muntel/Vliert bij tot inventarisaties van potentiële monumenten. Al met al heeft het college een lijst van 226 potentiële monumenten vastgesteld.
Begin december 2004 kregen alle eigenaren van deze panden een brief in de bus met de aankondiging dat het college van plan was hun pand aan te wijzen als gemeentelijk monument.
De eigenaren werden in de gelegenheid gesteld om via een hoorzitting of schriftelijk hun visie op de voorgenomen aanwijzing te geven. Ook werden de eigenaren uitgenodigd voor een informatieavond waar een uitvoerige toelichting werd gegeven op de achtergronden van het project en waar iedereen in de gelegenheid werd gesteld vragen te stellen en opvattingen kenbaar te maken.
Dit jaar en in 2006 zal nog een tweede fase van het project gerealiseerd worden. De inventarisatie van panden die daarvoor in aanmerking komen zal geleidelijk tot stand komen. Daar zullen panden bij zitten die een middeleeuwse kern hebben, maar ook panden die behoren tot de jongste bouwkunst (vanaf 1945). Alles met het doel de cultuurhistorische waarden van onze mooie stad en onze prachtige dorpen in stand te houden.

Jan Romeijn

Nieuws van het Noordbrabants Museum

Tentoonstelling Evert Thielen 11 juni t/m 4 september 2005

De schilder Evert Thielen is bij een breed publiek bekend, zowel door zijn eigenzinnige manier van schilderen als door zijn kleurrijke persoonlijkheid. Hij kan bij een breed publiek rekenen op veel belangstelling en bewondering. Hij is bovendien in Brabant bekend omdat hij enige jaren in Haaren (tussen 's-Hertogenbosch en Tilburg) heeft gewoond.
Evert Thielen (Venlo 1954) tekent en schildert al sinds zijn jeugd en hij oriënteerde zich speciaal op de middeleeuwse drie- en veelluiken. Technisch gezien was het schilderen van een veelluik echter nog te hoog gegrepen voor een beginnend kunstenaar en ook waren de onderwerpen te complex. Maar op de kunstacademie maakte Thielen zich het ambacht eigen, zowel in onderwerp als techniek. De kunst van Jan van Eyck diende als voorbeeld, zeker nadat Evert Thielen betrokken was geraakt bij het natuurwetenschappelijk onderzoek naar technische aspecten van Van Eycks bekendste werk, het *Lam Gods*. Van toen af aan stelde Thielen zich ten doel om eigentijdse veelluiken te maken met de technische middelen van de 15e eeuw. Zoals de oude meesters maakt Thielen zelf zijn verf, de grondering en het vernis.

Evert Thielen, Tweeluik (1999)
(Particuliere collectie, Fotostudio Anton van der Riet)

In deze techniek maakt Evert Thielen schilderijen waarin de werkelijkheid zo levensecht mogelijk wordt geregistreerd. Ondanks het gebruik van eeuwenoude schildertechnieken zijn de mensen die hij portretteert herkenbaar als mensen van onze tijd, de situaties zijn die van nu, de entourage van zijn onderwerpen is hedendaags.
In een periode van twintig jaar schilderde hij vier imposante veelluiken, die zijn reputatie gevestigd hebben. Twee van deze metershoge en brede stukken zijn in het Noordbrabants Museum te zien: *De Schepping* (1991) en *Het Verlangen* (2002). De tentoonstelling biedt een overzicht van de laatste 15 jaar en telt ongeveer 65 schilderijen. Zij worden per thema getoond: vrouwen, genre, portret, landschap en stilleven. Thielen houdt zich vanaf het midden van de jaren negentig bij voorkeur bezig met het schilderen van het vrouwelijk naakt en met genrestukken waarin vrouwen figureren.

Nieuws van het Stadsarchief

Aanwinsten

Particuliere archieven:

- Archief 's-Hertogenbosch Mannenkoor (schenker P.A. Bettonville), (ca. 1 m). Betreft o.a. fotoalbums, films, geluidsbanden, krantenknipsels. Andere delen van dit archief zijn reeds aanwezig in het Stadsarchief.
- Archief Katholieke Vrouwen Organisatie 1955-2003 (1 m). Nog niet raadpleegbaar, in bewerking.
- Aanvulling bedrijfsarchief De Gruyter (10 m). Nog niet raadpleegbaar, in bewerking.

Collecties:

- Ansichten, foto's en luchtopnamen (schenking mw. Couvée) (30 stuks)
- Aanvulling collectie ansichten en schilderij van Gerard van Zijp (schenking mw. Souer)
- Collectie Quint betreffende WO II (openbaarheid beperkt) (0,05 m)

Publicatie Kranten

Naar aanleiding van de afgelopen najaar door het Stadsarchief met het Brabants Dagblad en de Vereniging van Kranten- en Tijdschriftenverzamelaars georganiseerde studiedag is op 2 mei jl. de bundel *Dagblad! Dag blad?* verschenen met daarin de belangrijkste lezingen van deze dag. Ook bevat de uitgave diverse foto's. Het boekje is voor 6,50 euro verkrijgbaar bij het Stadsarchief en boekhandel Heinen.

Vrijwilligers in het zonnetje

Op 13 april jl. werden zes vrijwilligers van het Stadsarchief in het zonnetje gezet. De dames Jacqueline Barten, Anneke Heimeriks, Mies Meijers, Ans Vermeijden en Marjo van Well en de heer Jac. van der Wee zijn reeds tien jaar werkzaam als vrijwillige medewerkers van het archief.
Voor inlichtingen over vrijwilligerswerk kunt u contact opnemen met het Stadsarchief, telefoon (073) 615 52 95.

Vestingcongres

In het kader van de benoeming van 's-Hertogenbosch tot Vestingstad van Europa 2005 vindt dit jaar het project 'De vesting als korset: steun of obstakel?' plaats van 26 tot en met 28 oktober. Dit project omvat twee onderdelen: een internationaal congres in 's-Hertogenbosch en een kunst- en cultuurmanifestatie rond het thema vestingstad. Het project staat onder leiding van het Stadsarchief 's-Hertogenbosch, het Bosch Architectuur Initiatief (BAI), de afdeling Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten (BAM) van de gemeente 's-Hertogenbosch en de Stichting 's-Hertogenbossche Monumentenzorg.
Voor nadere informatie en inschrijving kunt u terecht op de website *www.fortcors.com*.